

KIKÉPZÉS - FELKÉSZÍTÉS

TAPASZTALATOK AZ 1993.ÉVI EGYOLDALÚ TÖBBFOKOZATÚ PARANCS- NOKI ÉS TÖRZSHADIJÁTÉKRÓL

*Baranyi Ferenc*¹

Az éves felkészítési tervnek megfelelően 1993.február 1-19. között az MH Anyagi-Technikai Főcsoportfőnök vezetésével az MH Haditechnikai Csoportfőnökség alárendelt szolgálatfőnökségei, az MH Üzemanyag Szolgálatfőnökség, a főnökségek középírányító szervei; a Szárazföldi Csapatok Parancsnoksága; a 3.Katonai Kerület Parancsnokság anyagi-technikai főnökség, az 61.Vay Ádám ellátó zászlóalj, a 157.közúti komendáns zászlóalj és az 5.Bocskai gépesített lövészdandár anyagi-technikai főnökség kijelölt állományának bevonásával parancsnoki és törzshadijáték került levezetésre.

Ezen kiképzési feladat előkészítése és végrehajtása kiemelkedő eseménye volt az MH ATFCFSF-ségnek. Az integrált szervezetek kialakítása óta és évekre visszamenőleg az MH Fegyverzeti és technikai-, illetve az MH Hadtáp Főcsoportfőnökség szervezésében sem volt ilyen mélységű hadijáték levezetve, mely az anyagbiztosítási rendszer kérdéskomplexumát dolgozta volna fel.

A hadijáték aktualitását meghatározta az új honvédelmi alapelvekből következően a honvédség hazai területen történő alkalmazásának követelménye, az ATB feladatai végrehajtásában jelentkező új elvek és elemek megjelenése, mint a nemzetgazdaság erőforrásaira történő támaszkodás, valamint az anyagtároló és kiadó körzet (ATKK) hadművelleti tagozatú ellátási forrásként történő működtetése.

A hadijáték tárgyát **képezte**: a táborigadsereg (THDS) védelmi hadművelete időszakában az MH, illetve THDS anyagi biztosításának meg-

1 Baranyi Ferenc alezredes, MH Anyagi - Technikai Főcsoportfőnökség, Tervezési Osztály

tervezése, megszervezése, azon belül az ATKK-k működésének vizsgálata.

A résztvevő tagozatok részére a hadijáték konkrét tárgya az anyagbiztosítás rendszerében elfoglalt helyüknek és szerepüknek megfelelően került kidolgozásra.

Az MH ATFCSF-ség szolgálatfőnökei részére a THDS védelmi hadművelete időszakában a Magyar Honvédség anyagi-technikai biztosításának megtervezésére, megszervezésére elgondolás kialakítása és jelentése került feladatként meghatározásra.

Az ellátó központoknál a teljes készenlét eléréséig végrehajtandó feladatok értékelése, a következtetések jelentése, a központi anyagi készletek széttelepítésének megtervezése.

Az MH SZCSP ATF-ség részére a mozgósítás ATB-nak elemzése, a következtetések jelentése, a THDS védelmi hadművelete anyagi biztosításának megtervezése, alárendeltek vezetése.

Az MH KKP ATF-ség részére a gépesített hadtest anyagbiztosításának megtervezése, alárendeltek vezetése, együttműködési foglalkozás előkészítése és megtartása.

Az ellátó zászlóalj részére az elló.e. alkalmazásának megtervezése, együttműködés végrehajtása az ATKK-ból történő anyagvételezés kérdései kimunkálása.

A gépesített lövészdandár ATF-ség részére, a gépesített lövészdandár ellátó század tevékenységének megtervezése, megszervezése, kirakóállomás (KÁ) berendezése, működtetése.

A közúti komendáns zászlóalj részére a gépesített hadtest sávjában működtetett katonai gépkocsitak berendezésének megtervezése, a forgalom szervezése, együttműködési feladatok végrehajtása.

Gyakoroltásra kerültek a résztvevő MH szintű szolgálatfőnökök, ellátó központ parancsnokok és ATF-ségek a hadműveleti és harcászati tervező, szervező tevékenységük végrehajtásában, az anyagi biztosításra vonatkozó elgondolásuk, elhatározásuk kialakításában, jelentésében.

A tudományos kutatás fő tartalmát képezte az anyagi biztosítás lehetséges módjai a nemzetgazdasági erőforrások MH érdekű felhasználásával; az ellátó tagozatok közötti kapcsolatrendszerek; az ATKK, üzemanyagtároló kiadó körzet (ÜTKK) megalakítási feladatai, működési lehetőségei, vezetése, okmány és nyilvántartási rendszere.

Ellenőrzésre került a központi anyagi készletek széttelepítésére kidolgozott okmányok előkészítettsége; a mozgósítási és összekovácsolási tervek naprakésztsége; a szolgálatfőnökségek felkészültsége tagozatonként az anyagbiztosítás és ellátási feladataik megtervezésében, megszerzésében.

A parancsnoki és törzshadijáték két helyszínen került levezetésre. A hadászati szintű tervező tevékenység a béke helyőrségben, majd a hadműveleti és harcászati szintű tevékenység az MH KSZFI Közlekedési Anyagraktára területén.

Valós mozzanatként együttműködve a MÁV-al az ellátó központok állománya szemrevételezést hajtott végre tároló állomásként működetésre tervezett vasútállomásokon.

A hadijáték három mozzanatban került végrehajtásra.

Az első mozzanatban az anyagi biztosítás hadászati szintű tervezése került feldolgozásra.

A mozzanaton belül vizsgáltuk és elemeztük:

- az anyagi biztosítás hadászati szintű tervezésének legcélravezetőbb módszereit, formáit és okmányrendszerét;
- az ellátó központok részére kiadásra kerülő intézkedések tartalmi és formai követelményeit;
- az új harckészültségi rendszernek megfelelően a közép-irányító szervek és alárendeltjeik háborús működési rendre történő átállításának lehetőségeit és feltételeit;

– a középírányító szervezetek hadi állományra történő feltöltésének rendjét, továbbá a központi készletek széttelepítési terveinek alkalmazhatóságát;

– a THDS alárendeltjeinél a mozgósítás anyagi biztosításának feltételrendszerét, hangsúlyt helyezve az összekovácsolási feladatok anyagi-technikai biztosítására.

E mozzanat során az MH szolgálatfőnökei kialakították az MH anyagi biztosítására vonatkozó elgondolásaikat, melyek megalapozottsága a hadijáték gyakorlati kérdéseinek feldolgozása időszakában részletes felmérésre került.

Az MH szolgálatfőnökök a hadműveleti helyzet szakági követelményeit helyesen értékelték, azt követően az MH fegyvernemi főnökeivel és a főcsoportfőnökség tervezési osztályával együttműködésben kidolgozták a szakági biztosítási számvetéseiket, melyek összhangban voltak az anyagi-technikai biztosítás általános követelményeivel.

Az MH szolgálatfőnökök kimunkálták, és kiadták intézkedéseiket a középírányító szervezeteik részére. Az intézkedések kellő alapot biztosítottak a háborús szakági feladatok tervezéséhez, szervezéséhez.

A haditechnikai ágazatoknál problémaként került felszínre, hogy alárendeltjeik részére megszabott feladatok tartalmukban és formájukban is eltértek egymástól.

Ebből következik, hogy a távolabbi időszak feladata az egységes értelmezés érdekében az MH szolgálatfőnöki intézkedések tartalmi és formai követelményrendszerének kimunkálása.

A tervezés időszakában előrelépés történt az MH Anyagi-Technikai Informatikai Központ tevékeny részvételével az anyagi biztosítás tervezésének számítógépes támogatásában. A szolgálatfőnökök igényelték a számítógépes feldolgozás lehetőségét, alkotóan és aktívan kapcsolódtak be a szakági biztosítási feladatok gépi megfogalmazásába, az ezzel kapcsolatos követelmények kialakításába. A hadijáték időszakára központi adatbankra épülő számítógépes hálózat került kialakításra, s a résztvevők háborús utaltsági rendje is számítógépes program alapján került kidolgozásra és kiadásra.

Az ATB tervezése, szervezése és végrehajtása számítógépes támogatásának teljeskörű kimunkálása érdekében felvetődik az MH ATIK, az MH ATFCSF-ség szolgálatfőnökei és a THDS közötti kapcsolatok MH ATFCSF-i szinten történő szabályozásának szükségessége a ZMKA bevonásával.

Az anyagbiztosító szervezetek feladatai tervezésénél is jelentős előrelépést eredményezett a biztosítási tervek számítógépen történő kidolgozása, biztosítva a változásokra történő operatív reagálás és gyors beavatkozás lehetőségét.

A hadijáték célkitűzéseivel és beállításával összhangban a tábori hadsereg alárendelt katonai szervezetei részére új béke diszlokáció és módosított hadszintéri adatok kerültek kiadásra. Ezek feldolgozásával megalapozták a hadijáték eredményes végrehajtását.

A THDS ATF-ség operatív csoportja a kapott hadműveleti feladatot jó szinten dolgozta fel. Tovább pontosította az új HKSZ rendszer anyagbiztosításához kapcsolódó feladatok végrehajtásának rendjét, a szakcsapatok megalakításához, készenlétük eléréséhez szükséges feltételeket, a minősített időszakban foganatosítandó ATB-i rendszabályokat. A legaktuálisabb szabályozók figyelembevételével kidolgozásra kerültek a szükséges intézkedések és konkrét feladatot szabtak a hadijátékon résztvevő alárendeltek számára.

Az MH ATFCSF-ség által kiadott intézkedések tartalmilag és formailag kiforrottnak tekinthetők, kellő alapot biztosítanak a középírányító szervek és a tábori hadsereg Anyagi-Technikai Főnökség tervező, szervező tevékenységéhez. Hasonlóan jó szintű a THDS Anyagi-Technikai Főnökség tervező és irányító okmányrendszerének kidolgozottsága, alkalmazhatósága.

Az első mozzanat oktatási kérdései megfelelő mélységben feldolgozásra kerültek, a kitűzött célok alapvetően megvalósultak.

A felvetődött problémák egy részére a hadijáték során megoldást találtunk, több kérdés megválaszolása azonban további kutatást igényel.

Ezek közül kiemelhető: a tervezés számítógépes támogatásának továbbfejlesztése, a nemzetgazdasági erőforrások felhasználásának, igény-

bevételeinek szabályozása, a valós lehetőségek feltérképezése, az MH szolgálatfőnöki elhatározások, illetve intézkedések tartalmának egységesítése, a szolgálatfőnökök és alárendeltjeik háborús vezetési okmány-rendszere tartalmi és formai követelményeinek egyeztetése.

A második mozzanatban a központi készletek vasúton történő széttelepítésének tervezése, szervezése, a THDS részére szükséges anyagi készletek egy részének anyagtároló-kiadó körzetek létrehozásával történő megalakítása, valamint a hadművelleti-harcászati szintű anyagi biztosítás tervező tevékenysége került végrehajtásra.

A mozzanat oktatási kérdései közül kiemelt szerepet kapott:

- központi készletek vasúton történő széttelepítése és az ehhez kapcsolódó együttműködési kérdések vizsgálata, egyeztetése a MÁV és az érintett katonai szervezetekkel;
- az MH KSZFI és az ellátó központ parancsnokok jelentéseinek megtétele a készenlétük eléréséig végrehajtott feladatokról;
- az anyagtároló-kiadó körzet és az üzemanyag tároló-kiadó körzet megalakítása, belső tevékenységük, mindenoldalú biztosításuk vizsgálata;
- a tároló- és kirakóállomások szemrevételezésének valós helyszínen történő végrehajtása;
- a védelmi hadművelet, illetve védelmi harc anyagi-technikai biztosításának tervezése.

Ebben a mozzanatban a biztosítási feladatokra az ellátó központ parancsnokok jelentettek, s ezek felépítésükben és tartalmukban erősen differenciált szinten tartalmazták a háborús szervezetre és működési rendre történő áttérést, az "M" utalványon tárolt anyagok kiadásának megtervezését.

A meghallgatás során érződött egyes ellátó központ parancsnokoknál a rutinalanság és a meghatározott feladatokból levont következtetések komplexitásának hiánya. Pozitívnak tekinthető viszont a jelen-

tésekben a problémákra történő reagálás, s azok saját hatáskörben történő megoldása lehetőségeinek keresése.

Az "M" kiképzés és a felkészítés tervezését a nagyvonalúság jellemezte. Az elkészített foglalkozási jegyek kidolgozottsága nem volt kellő mélységű, több hiányosság tapasztalható az összekovácsolási kiképzés anyagi-technikai biztosításában.

Az oktatási kérdés feldolgozása során néhány olyan tapasztalat is megfogalmazódott, melyek további vizsgálatot és koordinációt igényelnek.

Ezek közül a legfontosabbak: a katonai szervezetek hadiállománya megalakításával, "M" lebiztosításukkal kapcsolatos feszültségek, az állomány elhelyezése és felszerelése terén meglévő hiányosságok, a békében hiányzó, a harcászultségi intézkedés és az ideiglenes hadinormák alapján megalakítandó készletek közötti különbség nemzetgazdasági biztosításának rendezése, az "M" utalványon tárolt anyagok kiadásának, rakodásépesítésének és az információ biztosításának gondjai.

A mozzanat feladatai közül kiemelt jelentőséget kapott a kirakóállomások valós szemrevételezése, melyet az ellátó központok - a KSZFI vezetésével - eredményesen hajtottak végre. A szemrevételezésre kijelölt vasútállomások szolgálati személyei együttműködésre készen fogadták a végrehajtókat. A mozzanat sok, eddig csak elméletben megfogalmazott kérdésre adott választ. A szemrevételezés során beigazolódott az az igény, hogy a mindenoldalú biztosítás eredményes végrehajtása érdekében számolni kell a tároló és kirakó állomások körzetében lévő katonai, illetve polgári objektumok igénybevételével is. Ez a kérdés a szervezeti megfelelés vizsgálatával együtt még további tisztázást igényel.

A THDS ATF-ség a kapott intézkedés alapján kidolgozta a védelmi hadművelet anyagbiztosítási tervét, elkészítette és kiadta intézkedéseit a gépesített hadtestnek és az átalárendelésre került anyagtároló-kiadó körzet parancsnokának. A hadműveleti szintű anyagbiztosítás folyamatában az anyagtároló-kiadó körzet részére **első alkalommal** dolgozott ki szakintézkedést, amely ebből adódóan magában hordozta a kiforratlanság, tapasztalatlanság jegyeit.

E mozzanat további részében a THDS ATF és az MH LEK Pk. szakmai kérdésekről jelentett. Ezen belül a fő hangsúly a védelmi hadművelet anyagbiztosításának kimunkálására, az átalárendelt anyagtároló-kiadó körzetek, ellátó bázisok, központi raktárak anyagi készleteinek a THDS ellátási rendjébe történő beillesztésére helyeződött.

A THDS ATF jelentése tartalmában és formájában bizonyította azt a jártasságot, amellyel a védelmi hadművelet anyagi-biztosításának szervezésében szereztek. Alkotóan közelítették meg a határbiztosításba bevont erők biztosítási rendszerükben még nem kellően körülhatárolt anyagbiztosításának problémakörét.

Rámutattak olyan feszültségekre, mint a hadműveleti szintű készlet hiánya, az ATKK átalárendelése utáni irányítás és működés rendszerbeli eltéréseinek hadműveleti szintű kérdései. Ezek vizsgálata megkezdődött, de a végleges szabályozásig még nem jutottunk el.

Törzskultúrájukat tekintve a THDS által kidolgozott okmányok példások voltak.

Az anyagi-technikai biztosítás THDS szintű tervezésénél már huzamosabb idő óta problémaként vetődött fel az ellátási felelősség sematikus értelmezése. Ezzel kapcsolatban újólá megerősítésre került, hogy az ellátási felelősség általános rendszere nem változott és ezt nemcsak elvben, hanem a gyakorlatban is a felülről lefelé való ellátás megvalósításában kell realizálni. Ennek megfelelően nem kezelhető tartalékként a THDS szállító kapacitása és a gépesített hadtest, ellátó ezred anyagi készletei, rakodó és szállító kapacitása, s nem élvezhetnek az ellátásában minden tekintetben elsőbbséget a decentralizált központi készletek.

A decentralizált központi készleteket úgy kell felfogni, mint egy mobil hadseregraktárt, s ennek megfelelően szükséges manőverezésüket is megtervezni. Ezzel párhuzamosan kell a diszlokációból, a nemzetgazdasági forrásokból eredően a területi ellátás elvét is alkalmazni.

A Katonai Kerület ATF-ség operatív csoportja megalapozott terveket, számvetéseket készített. Helyesen alkalmazta az anyagbiztosítás rendszerében a dandárok részére kijelölt kirakó állomásokat. Az elhatározás meghozatalában azonban nem érződött kellőképpen az ATKK - mint anyagforrás lehetőségeinek kihasználása. A napi szállítási és feltöl-

tési feladatok megszervezésében nem domborodott ki markánsan az előljáró ellátási felelősségének elve, a főirányban védő dandárok tehermentesítésének előtérbe helyezése.

A kidolgozott okmányaik alapján tapasztalatként fogalmazódott meg, hogy nagyobb gondot kell fordítani a törzskultúrára, a jelentések tartalmi konkrétságára és a megszervezés gyakorlati kérdéseire.

A hadijáték második mozzanata a feltárt és megoldásra váró problémák és gondok ellenére a célját elérte.

Harmadik mozzanat tárgyát az együttműködési feladatok feldolgoása, anyagtároló-kiadó körzetből a harcászati szintű anyagi biztosítás megtervezése, az alkalmazási tervek kidolgozása, elhatározások meghozatala és jelentése képezte.

A mozzanaton belül alapvető kérdésként kerültek feldolgozásra:

– a mb. MH KSZF vezetésével, a MÁV Vezérigazgatóság bevonásával, a THDS ATF-ség, g.hdt. és az ellátó központok részvételével együttműködési foglalkozás levezetése;

– együttműködés végrehajtása a THDS ATF-ség operatív csoport vezetésével, az anyagtároló-kiadó körzetek és a vételező N-4 napi anyag-ellátási feladatai érdekében.

Az mb.MH KSZF által levezetett foglalkozás, a felmerült objektív gondok mellett, kellő mélységben világitotta meg a központi készletek vasúton történő széttelepítése előkészítésének és megvalósításának gyakorlati, szervezési, irányítási, okmányolási kérdéseinek összehangolt, központilag irányított és vezetett rendszerét.

A MÁV-al történő ilyen jellegű közös gondolkodásra először került sor, ami összességében hasznos tapasztalatokat hozott. A résztvevők alkotó tevékenységgel járultak hozzá egy-egy rész kérdés szakmai tisztázásához.

A mozzanat további részeként jelentett az ATKK és ÜTKK parancsnok. A jelentések igazolták a már eddig is ismert gondjaink realitását, amelyek az ATKK megalakítása, belső működési rendjének kialakítása,

a heterogén szervezet irányítása és mindenoldalú biztosítása terén vár-
nak mielőbbi megoldást.

A gépesített hadtest törzse az együttműködés kérdéseinél, a nyilvántartási és anyagmozgatási bizonylatok egységes rendszerbe foglalásánál megfelelő aktivitással vett részt, segítette alárendeltjei tevékenységét. Ugyanakkor a tapasztalatok rámutattak arra, hogy az alkalmazási feladatok kimunkálása során nagyobb figyelmet szükséges fordítani ezen a szinten is a megfelelő tartalékok képzésére, az ellátó ezred aktívabb részvételére az alárendeltek ellátása, biztosítása érdekében.

Érződött a tervező munkában - bár operatív csoport működése esetén ez némileg érthető -, hogy egyes feladatoknál megmaradtak az általánosság szintjén, a feladatok meghatározásában kevésbé jelent meg a tényleges igény és a feltételbiztosítás összhangjának megteremtésére való törekvés. Esetenként rutinból, a nagyobb jártasság előnyének kihasználásával átléptek adott esetben lényeges, a biztosítást alapvetően meghatározó kérdésköröket **mint:** az ellátási források működése, azok irányítása, a közúti biztosítás részleteiben történő kimunkálása, a közvetlen őrzés-védelem megszervezése, a szállítás irányításának megvalósítása.

Megfogalmazódott a fenti tapasztalatokkal összefüggésben, hogy a hadtestnél túl kell lépni a hadműveleti nagyvonalúságon. Elszámoltatható és feltételrendszerükben biztosított feladatok megfogalmazására van szükség.

A hadijátékon résztvevő KKP ATF-ség operatív csoportja a már említett gondok mellett hatékonyan segítette alárendeltjei tervező, szervező munkáját, a nagybani és részletes anyagbiztosítási számvetések kidolgozásával hozzájárult az ATF megalapozott elhatározásának kialakításához.

A KKP ATF-ség és az alárendelt operatív csoportok a rendelkezésükre álló rövid időhöz viszonyítva kellő mélységben dolgozták ki az alkalmazási, biztosítási terveiket. Az N 3. napi előljárói feladatszabás után a konkrét helyzetet megismerve helyes elhatározást hoztak, jelentéseik és számvetéseik - a gl.dd. ATF-e kivételével - megalapozottak voltak. Az együttműködés feladatait jó szinten ismerték.

A THDS ATF-ség által levezetett együttműködési foglalkozáson a fő hangsúlyt az anyagi biztosítás újszerű elemei, az anyagtároló-kiadó körzet és azzal kapcsolatban lévő területek elemzése, a konkrét feladatok térben és időben történő egységes értelmezése és megszervezése képezte.

Az együttműködési foglalkozás tartalmazta azokat az elemeket, amelyeket a biztosítási feladatok koordinálása során célszerű feldolgozni. A THDS jó módszerrel vezette le a foglalkozást, mely lehetőséget biztosított arra is, hogy néhány olyan kérdés is felszínre kerüljön, melyek további elemzést igényelnek. **Ilyenek:**

- az anyagtároló-kiadó körzet megoldására váró szervezeti problémái, kiszolgáló állomány és technika rendszeresítése, belső híradás feltételeinek biztosítása, az anyagforgalom számítógépes nyilvántartása és kezelése;
- az ATKK-k a THDS ATF-ség vezetési rendjébe történő beillesztése (okmányolás, anyag utalványozás, híradás);
- anyagtároló-kiadó körzet szervezeti rendjének feladathoz történő igazítása;
- a tárolóállomások és kirakóállomások egységes rendszerének, működésének, személyi, tárgyi feltételrendszerének meghatározása, ezen belül is a belső és külső összeköttetés a számítógépes kapcsolat problémaköre;
- a mindenoldalú biztosítás megszervezése, megvalósíthatósága szervezeti, pénzügyi lehetőségeinek nehézségei;
- a vezetés információáramlás okmányrendszerének továbbfejlesztése;
- az anyagtároló-kiadó körzet helyének, szerepének esetenként nem helyes értelmezése.

A hadijátékon a tudományos kutató tevékenységet a ZMKA tanári állományának kijelölt csoportja végezte és azon kérdésekre irányult, amelyek gondként és problémaként megfogalmazódtak. A kutató cso-

port és az MH ATFCSF-ség által kidolgozott, elemzett anyagokat célszerűnek tartjuk az oktatásban is felhasználni.

Összességében a parancsnoki és törzshadijátékkal szemben támasztott vezérkarfőnöki követelmények döntő többségének sikerült megfelelni. A hadijáték során számos kérdésben született döntés, mely az alkalmazás során és az értékelésnél követelményként került megszabásra.

Az anyagi-technikai biztosítást vezető állomány feladatát kell, hogy képezze a közeljövőben:

- a központi (hadászati) és központi tartalék "nem csökkenthető" készletszint meghatározása;
- a háborús vezetési okmányok egységesítése a szolgálatfőnökségnél és középírányító szerveknél;
- az "M" utalványon tárolt anyagok kiadási rendszerének vizsgálata, s ennek alapján - együttműködve az "M" utalványon tároló csapatokkal - annak szükség szerinti átszervezése;
- az ATKK-k működési feltételeinek szervezeti biztosítása;
- a háborús anyagi biztosítás számítógépes támogatása feltételeinek további fejlesztése.